

Designing a Knowledge-Based Business Development Model in the Condition of Sanctions with Entrepreneurial Approach: A meta-synthesis Study

Saeed Khorsandi Pishkenari: PhD Student, Department of Entrepreneurship, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Javad Mehrabi*: Faculty Member, Department of Public Administration, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Ali Davari: Faculty Member, Department of Entrepreneurship, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran.

Abstract

Introduction: In sanction situation, moving from traditional economy to knowledge based economy and the development of businesses has been emphasized. One of the approaches that facilitates this development is entrepreneurial orientation. The aim of this study is to providing e model for developing knowledge-based businesses in the context of sanctions with entrepreneurial orientation, using meta-synthesis and systematic grounded theory strategy.

Method: The approach of present study is qualitative and the paradigm is interpretive. In research analysis portfolio, using document screening processes, 33 studied were coded and summarized in the form of 76 initial coded and 11 categories. Finally, these categories are classified into casual conditions, main phenomena, strategies, contextual conditions, intervening conditions and consequences. In quality control phase, the reliability of these codes is obtained based on kappa coefficient of 0.758 and then the codes are classified using Shannon entropy method. Finally, after 7 main steps of research, the results and suggestions are presented.

Findings: The results of this research show that business development includes environmental development, social development, economic development and market development. Also, the factors affecting development are divided into two categories of internal and external factors, which internal factors include innovation dynamics, business acumen, technology transfer, emerging technologies, research and development efforts, supply power, investment and approach conditions, and Externalities include the ratio of investment to GDP, economic freedom, political stability and absence of violence, government laws and regulations, government size, government policies, and tax incentives.

Conclusion: The results of this research show that business development includes environmental development, social development, economic development and market development, and business development plays an important role in the process of transformation and transformation of the expanding market in today's modern world.

Keywords: Development, Knowledge-based businesses, Sanctions, Entrepreneurial approach, Meta-synthesis.

***Corresponding author:** Faculty Member, Department of Public Administration, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Email: mehrabijavad@qiau.ac.ir

Designing a Knowledge-Based Business Development Model in the Condition of Sanctions with Entrepreneurial Approach: A meta-synthesis Study

Introduction: In sanction situation, moving from traditional economy to knowledge-based economy and the development of businesses has been emphasized. One of the approaches that facilitates this development is entrepreneurial orientation. Business development means increasing the quantity and quality of a company's transactions. This development can be done horizontally or vertically. For example, a company can expand its product distribution or service area to new areas by adopting geographic development strategies or turn to vertical development by purchasing and integrating its suppliers or distributors. Also, if the company has high technical and marketing ability, it can expand its product portfolio and develop the range of goods and services provided. In other words, business development can be summarized as ideas, initiatives and activities aimed at improving business, including increasing revenue, growth in terms of business expansion, increasing profitability through strategic partnerships and strategic decision making. It is about business. The aim of this study is to providing e model for developing knowledge-based businesses in the context of sanctions with entrepreneurial orientation, using meta-synthesis and systematic grounded theory strategy.

Materials and methods: Taking into account the nature of the research problem that the researcher seeks to solve, the current research is placed in the category of interpretive research in terms of philosophical default and seeks to describe and interpret a phenomenon called the development of knowledge-based companies under sanctions with an entrepreneurial approach. Also, the strategy or design of the current research is to solve the problem of meta-combination and data base. In the meta-combination strategy, the researcher with a systematic and systematic review of the research literature and using the seven steps proposed by Sandlovski and Barroso (2007) seeks to identify the components. Also, the presentation of the current research model is based on the systematic approach of foundation data suggested by Strauss and Corbin (1998). Since strategy, meta composition deals with qualitative studies and their in-depth interpretation and analysis due to deeper understanding, the current research is in the category of qualitative research in terms of approach. In addition, it should be noted that the present research has used checklist tools (to collect texts from documents), focus interview (to complete coding and data analysis) and questionnaire (to rank codes). The analysis of the research data has been done by coding and summarizing in the MAXQDA qualitative data analysis software. In this research, ethical standards including obtaining informed consent, guaranteeing privacy and confidentiality were observed. Also, at the time of completing the questionnaires, while emphasizing on completing all the questions, the participants were free to withdraw from the research at any time and provide personal information, and they were assured that the information would remain confidential and this was fully respected.

Results and discussion: The approach of present study is qualitative and the paradigm is interpretive. In research analysis portfolio, using document screening processes, 33 studied were coded and summarized in the form of 76 initial coded and 11 categories. Finally, these categories are classified into casual conditions, main phenomena, strategies, contextual conditions, intervening conditions and consequences. In quality control phase, the reliability of these codes is obtained based on kappa coefficient of 0.758 and then the codes are classified using Shannon entropy method. Finally after 7 main steps of research, the results and suggestions are presented.

Conclusion: Factors affecting development in the current research are divided into two categories: internal and external factors. In general, the internal factors affecting the development of knowledge-based companies in the conditions of sanctions include innovation dynamics, business acumen,

technology transfer, emerging technologies, research and development efforts, supply power, investment conditions, and the approach that business takes in It adopts its own development. These factors originate from within the business itself. On the other hand, external factors affecting the development of knowledge-based companies in the conditions of sanctions, including the ratio of investment to GDP, economic freedom, judicial structure and security of property rights, access to sound money, financial market rules and labor and trade market credits, stability Political and lack of violence are government laws and regulations, government size, government policies, and tax incentives. Most of these factors include policies and policies that the government adopts for the development of businesses.

Keywords: Development, Knowledge-based businesses, Sanctions, Entrepreneurial approach, Meta-synthesis.

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال سیزدهم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۱

طراحی الگوی توسعه کسب و کارهای دانش بنیان در شرایط تحریم با رویکرد کارآفرینانه: یک مطالعه‌ی فراترکیب

سعید خرسندی پیشکناری: دانشجوی دکتری، گروه کارآفرینی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.
جواد محرابی*: عضو هیات علمی، گروه مدیریت دولتی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.
علی داوری: عضو هیئت علمی، گروه کارآفرینی، دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

هدف: در شرایط تحریم بر لزوم حرکت از اقتصاد سنتی به دانش بنیان و توسعه آن‌ها تاکید فراوانی شده است. یکی از رویکردهایی که این توسعه را تسهیل می‌سازد داشتن رویکرد کارآفرینانه است. پژوهش حاضر در راستای ارائه‌ی الگوی توسعه کسب و کارهای دانش بنیان در شرایط تحریم با رویکرد کارآفرینانه با بهره‌گیری از استراتژی فراترکیب و رهیافت سیستماتیک داده بنیاد انجام شده است.

روش کار: رویکرد پژوهش حاضر کیفی و پارادایم آن نیز تفسیرگرا می‌باشد. در سبد تحلیل پژوهش با استفاده از فرآیند غربال‌گری اسناد ۳۳ مطالعه در قالب ۷۶ کد اولیه و ۱۱ مقوله کدگذاری و خلاصه سازی شده‌اند. در نهایت این مقولات در قالب شرایط علی، پدیده اصلی، استراتژی‌ها، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر و پیامدها، دسته بندی شدند. در فاز کنترل کیفیت اسناد مقدار پایایی این کدها بر اساس ضریب کاپا ۰٫۷۵۸، بدست آمد و سپس کدها با استفاده از روش آنروپی شانون دسته بندی شدند. در نهایت پس از طی هفت گام اصلی پژوهش نتایج و پیشنهادات پژوهش ارائه گردید.

نتایج: نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که توسعه کسب و کار دربرگیرنده توسعه محیطی، توسعه اجتماعی، توسعه اقتصادی و توسعه بازار می‌باشد. همچنین عوامل مؤثر بر توسعه به دو دسته عوامل داخلی و خارجی تقسیم بندی شده اند که عوامل داخلی شامل قابلیت پویایی نوآوری، تیزهوشی کسب و کار، انتقال فناوری، تکنولوژی‌های نوظهور، تلاش‌های تحقیق و توسعه، قدرت تأمین کنندگی، شرایط سرمایه گذاری و رویکردی است و عوامل خارجی دربرگیرنده نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی، آزادی اقتصادی، ثبات سیاسی و فقدان خشونت، قوانین و مقررات دولتی، اندازه دولت، خط مشی‌های دولتی و مشوق‌های مالیاتی می‌باشد.

نتیجه گیری: نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که توسعه کسب و کار دربرگیرنده توسعه محیطی، توسعه اجتماعی، توسعه اقتصادی و توسعه بازار می‌باشد که توسعه کسب و کارها نقش مهمی را در فرآیند دگرگونی و تحول بازار رو به گسترش در دنیای مدرن امروزی بازی می‌کنند.

واژگان کلیدی: توسعه، کسب و کارهای دانش بنیان، تحریم، رویکرد کارآفرینانه، فراترکیب.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیات علمی، گروه مدیریت دولتی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.

Email: mehrabijavad@qiau.ac.ir

مقدمه

با توجه به گسترش ارتباطات کسب و کارها با محیط بیرونی، تأثیرگذاری شرایط محیطی بر کسب و کارها نسبت به گذشته بسیار متفاوت شده است و رشد و توسعه همواره در بستری از رقابت‌ها، تحولات جهانی، چرخه‌های رکود و رونق، وقایع سیاسی و امنیتی، تهدیدها و تحریم‌ها، دسترسی به منابع طبیعی، موقعیت جغرافیایی و بسیاری از شرایط دیگر صورت می‌گیرد؛ در این میان تحریم‌های اقتصادی، به عنوان یکی از ابزارهای مهم سیاست خارجی برای فشار آوردن کشورهایی علیه سایر کشورها محسوب می‌شوند که در صورت نپذیرفتن سیاست‌های آن‌ها، با اعمال و وضع تحریم‌هایی به صورت یک جانبه، چند جانبه و یا بین‌المللی در صدد نیل به اهداف موردنظر خود بر می‌آیند و شرایط فعالیت را برای کسب و کارها بسیار دشوار می‌کنند (جعفری و آملی ۱۳۸۹). در این میان کسب و کارهای کوچک و جدید، نسبت به رقبای بزرگ‌تر خود شرایط نامساعدتری دارند و مستعد شکست هستند (لی و همکاران ۲۰۱۲). طی دهه‌های گذشته یکی از دغدغه‌های عمده ی کسب و کارهای کوچک و متوسط، شکست آن‌ها در تبدیل به شرکت‌های بزرگ یا چندملیتی، به صورت منطقه‌ای، جهانی و همچنین توان رقابت پذیری پایین، در توسعه بوده است. در این راستا ایجاد تغییر در ساختار کسب و کار و فاصله گرفتن از ساختار سنتی کسب و کارها، جهت توانمند نمودن آن‌ها در رویارویی با چنین چالش‌هایی امری ضروری به نظر می‌رسد. در تغییر ساختار کسب و کار دو مساله حائز اهمیت است؛ محتوا؛ یعنی اینکه چه چیزی را باید تغییر دهیم؟ و فرآیند؛ یعنی اینکه چگونه تغییر را انجام دهیم؟ (میرکمالی و زاهدی ۱۳۹۱). در پاسخ به مساله اول میتوان گفت، باید ماهیت کسب و کار تغییر کند (فیکو ۲۰۱۳) و در پاسخ به مساله دوم میتوان به مدل‌های متعدد توسعه کسب و کارها استناد نموده و با توجه به شرایط، اقدام به متناسب سازی مدل نمود (خوارکیان و تک روستا ۱۳۹۳).

برگزیدن راهبردی که به "تغییر در نگرش‌ها، باورها و ارزش‌های" بازیگران اصلی کسب و کارها بیانجامد (باس مارک ۲۰۰۲) به بایسته‌های اساسی در فرایند تغییر بدل می‌شوند. اما نباید به فراموشی سپرد که این تغییرات زمانی ایجاد میشوند که سمت و سو و سازکارهای تغییرات نیز با بایسته‌های تغییر محیط‌های دور و نزدیک نظام مورد نظر همسویی داشته باشند. راهبرد تغییر برنامه‌ریزی شده که از یک سو، به تغییرات نرم افزاری؛ یعنی تغییر در نگرش‌ها، باورها و ارزش‌ها بینجامد و از سوی دیگر، تمام گستره سازمان را در بر بگیرد، در عرصه ادبیات مدیریتی "توسعه" مفهوم سازی شده است (جاودانی ۱۳۹۴) توسعه کسب و کار به معنای افزایش کمی و کیفی مبادلات یک شرکت می‌باشد. این توسعه می‌تواند به صورت افقی یا عمودی صورت بگیرد. به طور مثال یک بنگاه می‌تواند با اتخاذ استراتژی‌های توسعه جغرافیایی، حوزه توزیع محصول یا خدمت‌رسانی خود را به مناطق جدیدی گسترش دهد یا اینکه با خرید و یکپارچه سازی تامین کنندگان یا توزیع کنندگان خود به توسعه عمودی روی آورد. همچنین شرکت می‌تواند در صورتی که از توانایی فنی و بازاریابی بالایی برخوردار باشد، پرتفوی محصول خود را وسیع تر نماید و توسعه دامنه کالاها و خدمات ارائه شده را در دستور کار قرار دهد. به عبارتی می‌توان توسعه کسب و کار را به عنوان ایده‌ها، ابتکارات و فعالیت‌هایی که در جهت بهتر کردن تجارت است، خلاصه کرد که شامل افزایش درآمد، رشد از نظر گسترش تجارت، افزایش سودآوری از طریق ایجاد مشارکت استراتژیک و تصمیم گیری استراتژیک در مورد تجارت می‌باشد (فشارکی و همکاران ۱۳۹۶).

با تمام ویژگی‌های منحصر به فرد شرکت‌های دانش بنیان و نقش اصلی آن‌ها در توسعه پایدار جوامع و رشد اقتصادی در جهان، متأسفانه این شرکت‌ها در مقایسه با شرکت‌های بزرگ از احتمال شکست بسیار بالاتری برخوردارند. بر این اساس نقش شرکت‌های دانش بنیان در توسعه فناوری، رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال تنها در

صورت بقاء آن‌ها مفهوم می‌یابد چرا که شرکت تازه وارد باید بتواند بقاء یافته و فعالیت خود را در مدت زمان قابل توجهی ادامه دهند. به علاوه، در شرایط تحریم و التهاب اقتصادی، این مؤسسات در معرض تأثیرات مختلف محیطی خواهند بود. بنابراین مؤسسات کوچک دانش‌بنیان از یک سو موتور اصلی رشد اقتصادی و توسعه فناوری کشورها محسوب شده و از سوی دیگر شدیداً مستعد ابتلاء به مشکلات متعدد و نرخ بالای شکست هستند. از سوی دیگر، مسأله‌ای که توجه به این شرکت‌ها را برای کشور ما دو چندان می‌کند توان تقابل شرکت‌های دانش-بنیان با تحریم‌های اقتصادی و قدرت تحمل و مرتفع نمودن شرایط رکود در یک کشور است (باقری نژاد ۱۳۹۵). در جهت مقابله و مقاومت شرکت‌های دانش‌بنیان در شرایط تحریم و رشد سریع تعداد رقبای پیچیده و جدید، حس بی‌اعتمادی نسبت به روش‌های سنتی، رقابت بین-المللی، کوچک کردن شرکت‌های بزرگ و میل عمومی به بالا بردن بازدهی و بهره‌وری، اهمیت به رویکرد کارآفرینانه مطرح می‌گردد (میرعمادی ۱۳۹۰).

در حوزه‌ی تجربی نیز لازم به ذکر است که برای حل مسائل و پیش‌بینی آینده شرکت‌های دانش‌بنیان با استراتژی‌های سنتی نمی‌توان موفق بود، و مشکلات آتی را حل نمود، بلکه باید برای پیش‌سازی آینده اقدام کرد. کسب و کارها باید به قدر کافی منعطف باشند تا بتوانند پاسخگوی تمام شرایط ممکن باشند. در راستای پاسخ‌گویی به شرایط تحریم، نیاز به ایجاد تغییرات کسب و کاری و طراحی الگوی توسعه‌ای مبتنی بر رویکرد کارآفرینانه مورد اهمیت می‌باشد. وجود رویکرد کارآفرینانه در شرکت‌ها کمک می‌کند تا این انعطاف-پذیری را به دست آورند و نیز کمک می‌کند تا شرکت برای هر وضعیتی یک ایده داشته باشد تا خلاقیت نهادینه شود. از این رو پژوهش حاضر در پی ارائه الگوی توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان در شرایط تحریم مبتنی بر رویکرد کارآفرینانه می‌باشد.

توسعه کسب و کارهای دانش‌بنیان توسعه کسب و کار به معنای افزایش کمی و کیفی در مبادلات یک شرکت می‌باشد. واینزمر، نیستروم و فریمن (۲۰۰۰)، مدلی برای اندازه‌گیری توسعه کسب و کار پیشنهاد کردند که جنبه‌هایی مانند تغییر در تعداد کارکنان و دارایی-های یک سازمان را در بر می‌گرفت. با این حال ممکن است یک بنگاه به توسعه دست یابد بدون اینکه تعداد کارکنان یا دارایی‌هایش تغییر محسوسی کرده باشد؛ این امر از طریق توسعه سودآوری، سهم بازار، دانش یا شهرت آن در بازار امکانپذیر است. در این صورت شرکت قادر خواهد بود قیمت بیشتری را به ازای کالاهای خود از مشتریان درخواست نماید چرا که تصویر مناسبی از خود در ذهن مصرف‌کنندگان به جای گذاشته است و نیازی به افزایش کارمندان یا دارایی‌های خود نخواهد داشت. پژوهشگران مختلف معیارهای دیگری را نیز برای توسعه کسب و کار معرفی کرده‌اند که از مهمترین آنها می‌توان به گسترده‌تر شدن دامنه فعالیت‌های شرکت اشاره نمود. این توسعه می‌تواند به صورت توسعه افقی یا عمودی صورت بگیرد. به طور مثال یک بنگاه می‌تواند با اتخاذ استراتژیهای توسعه جغرافیایی، حوزه توزیع محصول یا خدمت رسانی خود را به مناطق جدیدی گسترش دهد و یا اینکه با خرید و یکپارچه‌سازی تأمین‌کنندگان یا توزیع‌کنندگان خود به توسعه عمودی روی آورد. همچنین سازمان می‌تواند در صورتی که از توانایی فنی و بازاریابی بالایی برخوردار باشد، پورتفوی محصول خود را وسیعتر نماید و توسعه دامنه کالاها و خدمات ارائه شده را در دستور کار قرار دهد (شنتهولم و همکاران ۲۰۱۵).

اصطلاح شرکت‌های دانش‌بنیان با این مفهوم در متون بین‌المللی به ندرت یافت می‌شود. عبارت شرکت دانش‌بنیان در مبانی نظری بیشتر به شرکت‌هایی اشاره می‌کند که یادگیرنده و خالق دانش بوده و از دانش چه دانش ضمنی و چه دانش آشکار برای توسعه محصولات و

پژوهش حاضر با رهیافت سیستماتیک داده بنیاد که توسط اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) پیشنهاد شده است، می‌باشد. از آنجا که استراتژی، فراترکیب بر مطالعات کیفی و تفسیر و تحلیل عمیق آنها به دلیل فهم عمیق‌تر است (نقی زاده و همکاران ۱۳۹۳) می‌پردازد، پژوهش حاضر به لحاظ رویکرد در دسته‌ی تحقیقات کیفی قرار می‌گیرد. علاوه بر این لازم به ذکر است که پژوهش حاضر از ابزارهای چک لیست (جهت جمع آوری متون از داخل اسناد)، مصاحبه کانونی (جهت تکمیل مراحل کدگذاری و تحلیل داده‌ها) و پرسشنامه (جهت رتبه بندی کدها) استفاده کرده است. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش نیز به شیوه‌ی کدگذاری و خلاصه سازی در نرم افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA انجام گرفته شده است.

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. همچنین زمان تکمیل پرسشنامه ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال ها، شرکت کنندگان در مورد خروج از پژوهش در هر زمان و ارائه اطلاعات فردی مختار بودند و به آنها اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه میماند و این امر نیز کاملاً رعایت شد. پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.IAU.TMU.REC.1399.784 ثبت شد.

یافته ها

سوالات پژوهش حاضر بر اساس معیارهای چه چیزی چه کسی چه زمانی و چگونه تنظیم شده است. با پاسخگویی به چهار سوال یاد شده مسئله پژوهش نیز حل می‌شود. پس از تنظیم سوالات، اقدام به جمع آوری اسناد از پایگاه‌های خارجی معتبری همانند وب آف ساینس، گوگل اسکولار، وایلی و ساینس دایرکت و سمانتیک (از سال ۲۰۰۰ تاکنون) شده است. هم چنین از بین پایگاه‌های داخلی معتبر پایگاه‌هایی همانند علم نت، SID و مگیران (از سال ۱۳۸۰ تاکنون) نیز مورد بررسی قرار گرفته اند. لازم به ذکر است که در این مرحله نسخه کامل متن مقاله دانلود و وارد مرحله غربال گری شده است. در

فناوری های خود استفاده می کنند. در واقع این مفهوم بیشتر به سازمان های برقرار شده ای اشاره دارد که از فرآیند های خلق و به کارگیری دانش برای پیشبرد کسب و کار خوداستفاده می کنند (نوناکا ۱۹۹۸). به عبارت دیگر در متون بین لمللی، مفاهیم "سازمان های دانش بنیان" "شرکت های دانش آفرین" "سازمان های یادگیرنده" و "سازمان هوشمند" در مبنی نظری هم معنای سازمان های دانش بنیان به کار رفته است. بررسی مقالات علمی و مبانی نظری همچنین نشان می دهد که طیف گسترده ای از مفاهیم مرتبط با شرکت های کوچک و متوسط که بر فناوری متمرکز هستند نیز وجود دارد. بنابراین با توجه خلأ های پژوهشی در رابطه با طراحی الگوی توسعه کسب و کارهای دانش بنیان و همچنین با توجه به مطالب ارائه شده، اهمیت و ضرورت پژوهشی در رابطه با طراحی الگوی توسعه کسب و کارهای دانش بنیان در شرایط تحریم با رویکرد کارآفرینانه مشهود است. لذا فاز پژوهش حاضر، طراحی الگوی توسعه کسب و کارهای دانش بنیان در شرایط تحریم با رویکرد کارآفرینانه: یک مطالعه‌ی فراترکیب می باشد که با بهره گیری از استراتژی فراترکیب و رهیافت سیستماتیک داده بنیاد انجام شده است.

مواد و روش ها

با در نظر گرفتن ماهیت مسئله‌ی تحقیق که محقق به دنبال حل آن است، پژوهش حاضر به لحاظ پیش فرض فلسفی در دسته‌ی تحقیقات تفسیرگرا قرار می‌گیرد و به دنبال تشریح و تفسیر پدیده‌ای تحت عنوان توسعه شرکت‌های دانش بنیان در شرایط تحریم با رویکرد کارآفرینانه است. هم چنین استراتژی یا طرح پژوهش حاضر جهت حل مسئله فراترکیب و داده‌بنیاد است. در استراتژی فراترکیب محقق با مرور نظام مند و سیستماتیک ادبیات تحقیق و استفاده از هفت گام پیشنهاد شده توسط ساندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) و به دنبال شناسایی مولفه‌هاست. هم چنین ارائه الگوی

نبودند حذف کردند. در نهایت تعداد ۳۳ مقاله وارد سبد تحلیل نهایی شدند.

جهت تحلیل کیفی یافته‌های مقالات مورد بررسی از نرم افزار تحلیل داده های کیفی MAXQDA استفاده شده است. در این فاز محقق از تحلیل ۳۳ سند نهایی انتخاب شده، به دنبال انتخاب کدهای اولیه، مقولات و ... جهت ارائه مدل می‌باشد.

با توجه به فقدان یک تعریف واحد از مقوله توسعه کسب و کارها و شرکت های دانش بنیان و وجود روش های چندگانه ای برای تفسیر این مفهوم و نیز نیاز به ارائه الگویی مرحله به مرحله پس از فرآیند کدگذاری اقدام به ارائه الگوی داده بنیاد مطابق با نظر اشتراوس و کوربین شده است. در این الگو سعی شده است تا در ابتدا کدهای باز و سپس کدگذاری محوری و در انتها گزینشی انجام گردد تا الگوی پیشنهادی شکل بگیرد. کدها و مقولات حاصل از آنها به همراه منابع استخراج کدها در جدول ۲ نشان داده شده است.

این مرحله چندین واژه‌ی کلیدی مطابق با علایم سرچ مورد جستجو قرار گرفته است.

جمع کلی اسناد جمع آوری شده مطابق با موضوع پژوهش ۲۸۲۹۵ سند است. بدیهی است که همه این اسناد مطابق با هدف پژوهش حاضر نیستند. بنابراین در مرحله بعد میبایست غربالی روی این اسناد صورت گیرد. پس از جستجوی اسناد، اقدام به غربالگری اسناد بر اساس پروتکل ورود و خروج شده است. این نمودار نشان می‌دهد که از بین ۲۸۲۹۵ سند در سبد پژوهش برخی در مرحله عنوان غربالگری شده اند و اسنادی که از نظر عنوانی و قلمرو موضوعی با مسئله و هدف پژوهش غیر مرتبط بوده اند حذف گردیدند. در مرحله بعد نیز اقدام به خواندن چکیده این اسناد شد و مقالاتی که از نظر ساختار بندی و محتوایی چکیده نامناسبی داشتند حذف شد. در گام بعدی اقدام به خواندن کل متن و محتوای اسناد شد تا آنهایی که از نظر ساختار، محتوا و روش شناسی مناسب

جدول ۱. مقوله بندی یافته‌ها

Table 1. Categorization of Findings

منابع	کدها	مقولات
شنگین هاو و همکاران، ۲۰۱۶	شایستگی‌های مدیریتی و کسب و کار	شایستگی‌های کار آفرینانه
	شایستگی‌های فردی کار آفرینانه	
	نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی	
بنزونا و همکاران، ۲۰۱۵ گراسی، ۲۰۲۱ شاه آبادی و بهاری، ۱۳۹۳ فاروک و صالح، ۲۰۲۱ لطفی و همکاران، ۱۳۹۲	نسبت تجارت کالاها و خدمات به تولید ناخالص داخلی	عوامل خارجی موثر بر توسعه
	آزادی اقتصادی	
	ساختار قضایی و امنیت حقوقی مالکیت	
	دسترسی به پول سالم	
	قوانین بازار مالی و اعتبارات بازار کار و تجارت	
	ثبات سیاسی و فقدان خشونت	
	قوانین و مقررات دولتی	
	اندازه دولت	
	خط مشی های دولت	
	مشوق‌های مالیاتی	
بنزونا و همکاران، ۲۰۱۵ کلاسیا و کلمبیا، ۲۰۱۰ گراسی، ۲۰۲۱ فاروک و صالح، ۲۰۱۱ فرخ و همکاران، ۱۳۹۶ لطفی و همکاران، ۱۳۹۲	قابلیت بویای نوآوری	عوامل داخلی موثر بر توسعه
	تیزهوشی کسب و کار	
	انتقال فناوری	
	تکنولوژی‌های نوظهور	
	تلاش‌های تحقیق و توسعه‌ای	
	قدرت تامین کنندگی	

	شرایط سرمایه گذاری	
	رویکرد کسب و کار	
	سرمایه انسانی نوآور	
	ساختار تامین	
لطفی و همکاران، ۱۳۹۲	رسمیت	ساختار سازمانی
	تمرکز	
	فرهنگ سازمانی رشدگرا	
زو و همکاران، ۲۰۰۵	ایجاد فرصت تغییر	راهبردهای توسعه‌ای
۱۳۹۳ فدائی و عبدالزهره،	وارد شدن در بازارهای جدید	
فرخ و همکاران، ۱۳۹۶	شناخته شدن در بازارهای جدید	
لطفی و همکاران، ۱۳۹۲	رویکرد تمرکز	
	رویکرد رهبری هزینه	
اسمیت و همکاران، ۲۰۰۲	رقابت پذیری محیطی	پویایی محیطی
فرخ و همکاران، ۱۳۹۶	نرخ تغییرات در صنعت	
کلاسیا و کلمبیا، ۲۰۱۰	ریسک پذیری	اتخاذ رویکرد و گرایش کارآفرینانه
۲۰۱۵ شنتلوم و همکاران،	نوآوری	
۲۰۰۹ اسلوبین و همکاران،		
۲۰۰۹ آنوکین و اسچولز،		
۲۰۱۵ چن و همکاران،		
۲۰۰۶ دیویدسون و همکاران،	پیشگامی	
زو و همکاران، ۲۰۰۵		
۲۰۱۶ شنکین هاو و همکاران،		
هاگس و مورگان، ۲۰۰۷		
ویلیامز، ۲۰۱۵		
۲۰۱۵ شنتلوم و همکاران،	توسعه محیطی	توسعه کسب و کار
۲۰۰۰ وینزمر و همکاران،	توسعه اجتماعی	
۲۰۰۶ دیویدسون و ویکلونند،	توسعه اقتصادی	
۱۳۹۳ شاه آبادی و بهاری،	توسعه بازار	
۱۳۹۳ فدائی و عبدالزهره،		
۲۰۱۱ کامپفر لونبرگ،		
۲۰۲۱ برنادوس،	استمرار اشتیاق کارآفرینانه	فعالیت‌های کارآفرینی
۲۰۱۲ الاموت،		
۱۳۹۳ شاه آبادی و بهاری،	شیوه فکری فرصت گرا	
فرخ و همکاران، ۱۳۹۶		
لاله و علیرضایی، ۱۳۹۳		
۲۰۲۱ برنادوس،	رشد تورم	مواجهه با شرایط تحریم
۲۰۲۱ گراسی،	آشفتنگی بازار	
۲۰۲۱ سرهاج،	کاهش تجارت دو جانبه	
۲۰۱۲ الاموت،	کاهش تولید محصولات در ارتباطات جهانی	
۲۰۰۹ آنوکین و اسچولز،	تشدید مشکلات ساختاری و مدیریتی کشور	
۱۳۸۵ بهروزی فر و کوبکی،	تزلزل سیاست‌های اقتصادی	
۲۰۱۶ شنکین هاو و همکاران،	بازار سیاه و اقتصاد حواله‌ای	
۱۳۹۲ ضیایی بیگدلی و همکاران،	نوسانات، ابهام و بی ثباتی اقتصادی	
۱۳۹۲ فخاری و همکاران،	فلج شدن سیستم بانکی	
۲۰۱۶ فرانک،	معضل تامین تجهیزات و مواد	
۲۰۱۱ کامپفر لونبرگ،	تشدید اقتصاد واسطه گری	
لاله و علیرضایی، ۱۳۹۳	رکود صنعت و بازارهای داخلی	

تشدید مشکلات تامین مالی	لسموند و همکاران، ۲۰۱۲
کاهش بودجه های پژوهشی	
افزایش ریسک سرمایه گذاری	
روی آوردن اجباری به نوآوری	
کاهش واردات محصولات فناورانه	
افزایش پایداری بنگاه	چن و همکاران، ۲۰۱۵
رشد فناوری	دلنیر و ویکلاند، ۲۰۰۸
افزایش سود	فخاری و همکاران، ۱۳۹۲
توسعه محصول	فدائی و عبدالزهره، ۱۳۹۳
افزایش سهم بازار	فرخ و همکاران، ۱۳۹۶
توسعه سهم بازار	لطفی و همکاران، ۱۳۹۲

عملکرد شرکتهای دانش بنیان

مقوله بندی را به دو صورت ایجاد یک کد جدید و یا قرارگیری کدها در ذیل یک کد دیگر می دانند، کدگذاری محوری نیز باید انجام گیرد. یعنی مقولات باید در زمان های مکرر با خبرگان مختلف بررسی و ارزیابی گردد تا در نهایت بتوان مقولاتی را که از نظر محتوایی و نقش پیش بینی کننده خود در مدل مورد بررسی قرار دارند، در دسته های انتزاعی تری که معادل با سازه (بلوک) در تحقیقات کمی است، دسته بندی نمود. جهت انجام مقوله بندی نیز در این بخش کدهای تلخیص شده طی مصاحبه های کانونی و نیمه ساختار یافته با خبرگان در قالب پدیده ای اصلی، شرایط علی، شرایط زمینه ای (بستر)، شرایط مداخله گر (واسطه ای)، استراتژی ها (اقدامات)، و پیامدها دسته بندی شده اند.

پس از مقوله بندی ۷۶ کد اولیه که برخی از آن ها از درجه ی انتزاع بیشتری برخوردار بودند، در نهایت ۱۱ مقوله ی اصلی بر اساس کدهای اولیه و مقولات فرعی تر ایجاد شدند. اکنون می توان ادعا نمود که محقق کدگذاری باز را به اتمام رسانده است. زیرا از نظر لینکن و گوبا (۲۰۱۰) زمانی کدگذاری باز به اتمام می رسد که محقق کدهای اولیه، مقولات فرعی و اصلی، ویژگی های اسناد، و ابعاد این ویژگی ها را به دقت مشخص و در جداول و نمودارها طبقه بندی کرده باشد. حال می توان به دومین بخش از خلاصه سازی داده ها در قالب روش کدگذاری محوری پرداخت. از نظر رینر (۲۰۱۴) کدگذاری محوری نوعی مقوله بندی با درجه انتزاعی بالاتر است. او معتقد است که دقیقاً به نقل از اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) که

جدول ۲. کدهای محوری و مقولات

Table 2. Axial codes and categories

مقولات	کد محوری
توسعه کسب و کار	پدیده اصلی
راهبردهای توسعه ای	استراتژی ها
انخاذ رویکرد کارآفرینانه	
فعالیت های کارآفرینی	
عوامل خارجی موثر بر توسعه	شرایط علی
عوامل داخلی موثر بر توسعه	
شایستگی کارآفرینانه	
ساختار سازمانی	شرایط زمینه ای
پویایی محیطی	
مواجهه با شرایط تحریم	شرایط مداخله گر
عملکرد شرکت های دانش بنیان	پیامدها

کدها ده کدی که رتبه‌ی بالایی کسب کرده‌اند در جدول آورده شده‌اند.

رابطه‌ی ۱: به هنجار سازی ماتریس فراوانی کدها

$$n_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sum x_{ij}}$$

رابطه‌ی ۲: محاسبه‌ی بار اطلاعاتی هر کد

$$E_j = \text{و } k = \frac{1}{\ln(a)}; a = \text{تعداد گزینه‌ها}$$

$$-k \sum [n_{ij} \ln(n_{ij})]$$

رابطه‌ی ۳: ضریب اهمیت هر کد

$$W_j = \frac{E_j}{\sum E_j}$$

جدول ۳ نشان می‌دهد که مطابق وزن ترکیبی شاخص‌ها که ترکیبی از فراوانی آن‌ها در اسناد مختلف و وزن تخصیص داده شده توسط خبرگان مسلط به موضوع است، کدهای روی آوردن اجباری به نوآوری، عوامل داخلی موثر بر توسعه، نرخ تغییرات در صنعت، ریسک پذیری، نوآوری، کاهش تجارت دو جانبه، نوسانات، ابهام و بی‌ثباتی، افزایش ریسک سرمایه‌گذاری، عوامل خارجی موثر بر توسعه و فلج شدن سیستم بانکی به ترتیب بیشترین رتبه را کسب کرده‌اند الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر مطابق با شکل ۱ می‌باشد.

به منظور کنترل کدهای استخراجی از شاخصی به نام کاپا یا ضریب توافق استفاده شده است. این ضریب ثبات و همبستگی قابل قبول برای این شاخص ۰.۶ می‌باشد و مقادیر بالای ۰.۸ نشان دهنده‌ی این است که توافق دو ارزیاب ایده آل می‌باشد (محمد بیگی و همکاران ۱۳۹۳). جهت اندازه‌گیری مقدار این شاخص از مقایسه‌ی نظر پژوهشگر با دو خبره‌ی دیگر استفاده شده است. مقدار این شاخص با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۴ در سطح معنی‌داری ۰.۰۰۰ عدد ۰.۷۵۸ محاسبه شده است. با توجه به کوچکتر بودن عدد معنی‌داری از مقدار ۰.۰۵ فرض استقلال کدهای استخراجی رد می‌شود، که این امر حاکی از پایایی مناسب کدهای استخراجی است.

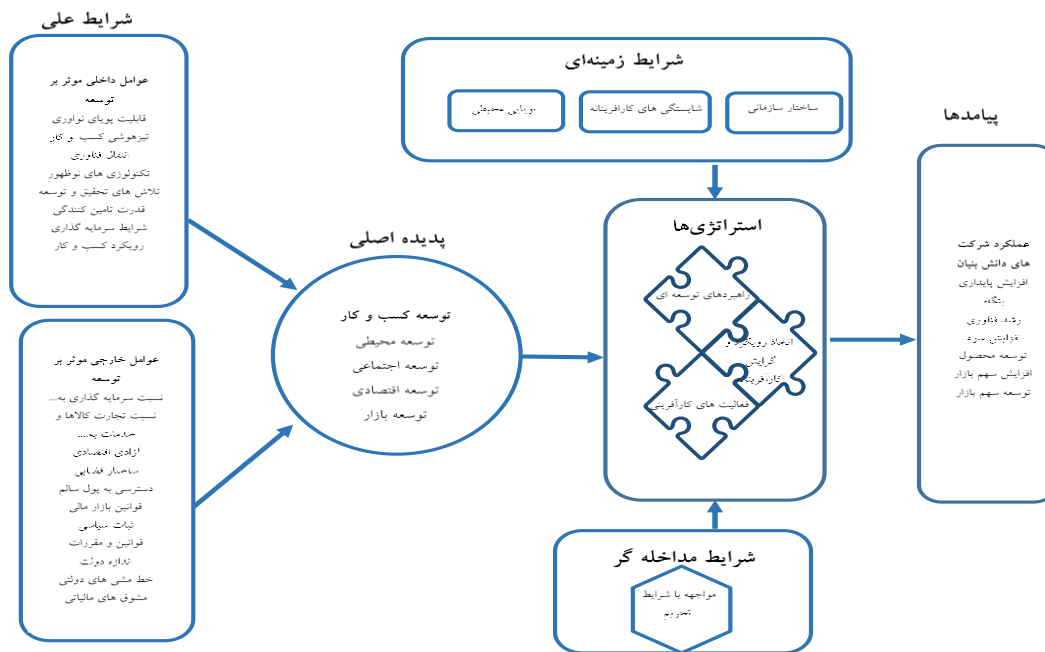
به منظور اولویت بندی کدهای استخراج شده از تکنیک آنتروپی شانون استفاده شده است. این تکنیک در تحلیل محتوا نیز کاربرد دارد و پردازش و تحلیل داده‌ها را در تحلیل محتوا بسیار قوی انجام می‌دهد و از آن می‌توان برای رتبه‌بندی داده‌ها استفاده نمود (آذر ۱۳۸۰). در پژوهش حاضر پس از فرآیند کدگذاری این کدها در اختیار ۱۰ خبره جهت وزن دهی و نمره‌دهی قرار داده شد. در مرحله‌ی بعدی مطابق با فرمول‌های آنتروپی شانون (روابط ۱، ۲، ۳) وزن کدها و سپس وزن ترکیبی کدها بر اساس نظر خبرگان محاسبه شدند و سپس کدها مطابق با جدول ۳ رتبه بندی شدند. به علت تعدد زیاد

جدول ۳. آنتروپی شانون کدها

Table 3. Shannon entropy of codes

رتبه	(Wj)	(Ij)	(Dj)	(Ej)	شاخص‌ها
۱	۰/۰۸۵۹۲۵۵۶	۰/۰۱۵	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	روی آوردن به نوآوری اجباری
	۰/۰۸۵۹۲۵۵۶	۰/۰۱۵	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	عوامل داخلی موثر بر توسعه
۲	۰/۰۸۰۱۹۷۱۹	۰/۰۱۴	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	نرخ تغییرات در صنعت
	۰/۰۸۰۱۹۷۱۹	۰/۰۱۴	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	ریسک پذیری
۳	۰/۰۸۰۱۹۷۱۹	۰/۰۱۴	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	نوآوری
	۰/۰۷۷۹۳۰۹۷	۰/۰۱۶	۰/۶۷۶۹۹۲۴۹	۰/۳۲۳۰۰۷۵۱	کاهش تجارت دو جانبه
۴	۰/۰۷۴۴۶۸۸۲	۰/۰۱۳	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	نوسانات، ابهام و بی‌ثباتی

	۰/۰۷۴۴۶۸۸۲	۰/۰۱۳	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	افزایش ریسک سرمایه گذاری
	۰/۰۷۴۴۶۸۸۲	۰/۰۱۳	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	عوامل خارجی موثر بر توسعه
۵	۰/۰۶۳۰۱۲۰۸	۰/۰۱۱	۰/۷۹۶۲۰۴۹۵	۰/۲۰۳۷۹۵۰۵	فلج شدن سیستم بانکی

شکل ۱. الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر
Figure 1. The proposed model of the current research

بحث و نتیجه گیری

برخوردارند. این عناصر دربرگیرنده‌ی تعامل کسب و کار با محیط سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و به طور کلی بافتاری است که در آن قرار دارد، می‌باشد (صنعتی فر و همکاران، ۱۴۰۰). هم چنین، به طور کلی توسعه اجتماعی کسب و کار در برگیرنده‌ی بهبود مسئولیت‌های اجتماعی بنگاه می‌باشد که در نهاد فرد و سازمان به امانت گذاشته شده است و بازتابی از مظهر و موجودیت کسب و کار است. مسئولیت اجتماعی بنگاه از جمله مواردی است که امروزه سازمان‌ها جهت رعایت حقوق اقدار جامعه، محیط و طبیعت میبایست مد نظر قرار دهند. علاوه بر این‌ها، توسعه اقتصادی هر کسب و کار لازمه‌ی حفظ بقا و پیشرفت آن است. البته باید توجه نمود که محیط اقتصادی در هر حال جدای از دیگر محیط‌های اجتماعی، فرهنگی، بازار و ... به وجود آورنده‌ی انگیزه‌های تکمیلی و

پژوهش حاضر در جهت مشارکت نظری و کاربردی، طی کردن هفت گام اصلی ساندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) و مرور سیستماتیک ادبیات پژوهش و سپس تأیید خبرگان الگوی توسعه شرکت‌های دانش بنیان در شرایط تحریم با رویکرد کارآفرینانه را ارائه داده است. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که توسعه کسب و کار دربرگیرنده‌ی توسعه محیطی، توسعه اجتماعی، توسعه اقتصادی و توسعه بازار می‌باشد، تجارب چند دهه گذشته و نتایج تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که توسعه کسب و کارها نقش مهمی را در فرآیند دگرگونی و تحول بازار رو به گسترش در دنیای مدرن امروزی بازی می‌کنند. عوامل و مولفه‌های محیط کسب و کارها در برگیرنده‌ی نیروهای هستند که از توانایی بالقوه برای توسعه کسب و کار

دانش بنیان در شرایط تحریم نیاز به رویکرد کارآفرینانه دارد، بنابراین، برای حفظ این رویکرد استمرار اشتیاق کارآفرینانه و شیوه فکری فرصت‌گرا نیاز است. به طور کلی مفهوم اصلی کارآفرینی در فرصت نهفته است. مطابق تعریفی که کاسون (۲۰۰۵) از کارآفرینی به نقل از شین (۲۰۰۰) کرده است، مفهوم کارآفرینی از پیوند بین فرد و فرصت نشات می‌گیرد و این فرصت‌ها نقش اصلی در فرآیند کارآفرینی ایفا می‌کنند. سازمان‌ها نیز درون خود با اتخاذ شیوه فکری فرصت‌گرا رویکرد کارآفرینانه‌ای را در پیش می‌گیرند.

از دیگر نتایج پژوهش حاضر می‌توان به عوامل زمینه‌ای یا بستر توسعه کسب و کارهای دانش بنیان در شرایط تحریم با رویکرد کارآفرینانه اشاره نمود که در برگرفته‌ی سه مولفه‌ی ساختار سازمانی، شایستگی‌های کارآفرینانه و پویایی محیطی است. درک اصلی فرآیند ساختار سازمانی به فهم و شناخت محیط کاری بزرگتر کمک می‌کند، و نیز می‌تواند از آشفتگی در سازمان جلوگیری کند. در پژوهش حاضر ساختار سازمانی دربرگیرنده‌ی ساختار تامین، رسمیت و تمرکز است. از سوی دیگر، به عقیده صاحب نظران، شایستگی‌ها خصوصیات زیربنایی هستند که به عملکرد موثرتر و بالاتر در نقش شغلی مرتبط می‌شوند. شایستگی‌ها به مجموعه‌ای از ویژگی‌های ضمنی مانند دانش عمومی و تخصصی، انگیزه‌ها، خصایص، خویش‌پنداری‌ها، نقش‌های اجتماعی، مهارت‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها، باورها، توانایی‌ها، شخصیت، خرد، تخصص اجتماعی، فنی و طرز فکر و گرایش‌های رفتاری گفته می‌شود که در نتیجه آغاز به کار، ابقا و یا رشد یک فعالیت مخاطره آمیز بروز کرده است و این توانایی را به کارآفرین می‌دهد تا از ایده‌ای در ذهن به خلق ارزش نائل شود و در مدیریت کردن یک فعالیت مخاطره آمیز، عملکرد سطح بالا و سود حداکثری ارائه کند (برد و همکاران ۱۹۹۵). پویایی محیطی نیز از جمله مولفه‌هایی است که در بسیاری از تحقیقات به آن اشاره شده است. از نظر محققان، در

واقعیت‌های جایگزین نیست. بنابراین، شرکت‌ها تنها در شبکه‌های کسب و کار فعالیت نمی‌کنند بلکه با سازمان‌ها و نهادهای اقتصادی و اجتماعی نیز در تعامل هستند. مفهوم احاطه شدگی شرکت‌ها این حقیقت را روشن می‌سازد که فعالیت هر کسب و کاری منعکس کننده پدیده‌های اجتماعی و اقتصادی است (صنعتی فر و همکاران، ۱۴۰۰). توسعه‌ی بازار نیز که آخرین بعد توسعه کسب و کار است به قدری مهم است که شومپتر (۱۹۳۴) در تعریف خود از کارآفرینی یکی از ارکان آن را توسعه بازارهای جدید می‌داند. این توسعه هم می‌تواند محلی باشد یا حتی در سطح بین‌المللی یا جهانی اتفاق بیافتد.

از دیگر نتایج پژوهش حاضر می‌توان به عوامل موثر بر توسعه اشاره کرد. این عوامل در پژوهش حاضر به دو دسته‌ی عوامل داخلی و خارجی تقسیم بندی شده‌اند. به طور کلی عوامل داخلی موثر بر توسعه شرکت‌های دانش بنیان در شرایط تحریم در برگرفته‌ی قابلیت پویایی نوآوری، تیزهوشی کسب و کار، انتقال فناوری، تکنولوژی‌های نوظهور، تلاش‌های تحقیق و توسعه، قدرت تامین‌کنندگی، شرایط سرمایه‌گذاری و رویکردی است که کسب و کار در قبال توسعه خود اتخاذ می‌کند. این عوامل از درون خود کسب و کار نشات می‌گیرد. از سوی دیگر عوامل خارجی موثر بر توسعه شرکت‌های دانش بنیان در شرایط تحریم در برگرفته‌ی نسبت سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی، آزادی اقتصادی، ساختار قضایی و امنیت حقوق مالکیت، دسترسی به پول سالم، قوانین بازار مالی و اعتبارات بازار کار و تجارت، ثبات سیاسی و فقدان خشونت، قوانین و مقررات دولتی، اندازه دولت، خط مشی‌های دولتی، و مشوق‌های مالیاتی می‌باشد. بیشتر این عوامل دربرگیرنده‌ی خط مشی‌ها و سیاست‌هایی است که دولت در قبال توسعه کسب و کارها اتخاذ می‌کند.

مطابق نتایج پژوهش حاضر فعالیت‌های کارآفرینی در برگرفته‌ی استمرار اشتیاق کارآفرینانه و شیوه فکری فرصت‌گرا می‌باشد. از آنجا که توسعه کسب و کارهای

جهت انجام پژوهش کمی استفاده کنند. طبیعتاً هر یک از اجزای مدل به تنهایی قابلیت سنجش کمی در قالب پژوهشی مجزا را دارد.

References

Abrar-ul-haq M, Mohd Jali MR, Md Nurul Islam G. (2015). Factors Affecting Small and Medium Enterprises (SMES) Development in Pakistan, *American-Eurasian J. Agric. an Environ. Sci*, Pp.546-552.

Anderson B, Covin J, Slevin D. (2009). Understanding the Relationship Between Entrepreneurial Orientation and Strategic Learning Capability: An Empirical Investigation, *Strategic Entrepreneurship Journal*; Vol.3 – No.3 Pp.218 – 240.

Anokhin S & Schulze WS. (2009). Entrepreneurship, innovation, and corruption. *Journal of business venturing*, Vol.24 – No.5 Pp. 465-476.

Azar A. (2001). "Development of Shannon Entropy Method for Data Processing in Content Analysis", *Al-Zahra University Journal*, Vol.11- No. 37, 38 Pp.1-18.

Azimi, NA, (2010). Identifying the foundations of the knowledge economy foundation, Tehran, Scientific Policy Research Center.

Bagherinejad S, (2016), The Role of Knowledge-Based Economy and Entrepreneurship in the Self-Sufficiency of the Country at the Time of Sanctions, National Conference of Knowledge-Based Companies, Opportunities and Challenges and Its Role in Country Development, Chabahar, Payame Noor University of Sistan and Baluchestan, Payame Noor University Chabahar.

Benzazoua Bouazza, A, Ardjouman D, Abada O. (2015). Establishing the Factors Affecting the Growth of Small and Medium-sized Enterprises in Algeria, *American International Journal of Social Science*, Vol.6 – No.2 Pp.101- 115.

Bernadus B, Maarif M, Djohar S & et al. (2021). Indonesia's Retail Business

محیط‌های پویا پایگاه‌های دانش فعلی به سرعت منسوخ می‌شوند. برای رقابت در این محیط‌های پویا، کسب و کارها میبایست رویکردی را نیز اتخاذ نمایند که بتوانند از دانش و فناوری اتخاذ شده استفاده نمایند (کانسا و همکاران ۲۰۱۷). در پژوهش حاضر پویایی محیطی دربرگیرنده‌ی مولفه‌هایی همچون رقابت پذیری محیطی و نرخ تغییرات در صنعت است.

طبق بررسی تحقیقاتی که تاکنون در حوزه‌ی توسعه کسب و کارهای دانش بنیان انجام گرفته‌اند، به مسائل تحریم و اتخاذ رویکرد کارآفرینانه به طور همزمان نپرداخته‌اند و هرکدام با دیدگاهی جداگانه به توسعه کسب و کارها نگرسته‌اند برای مثال تحقیقات (لطفی و همکاران، ۱۳۹۲؛ فدائی و عبدالزهره، ۱۳۹۳؛ فرخ و همکاران، ۱۳۹۶؛ ونزمیر و همکاران، ۲۰۰۰؛ اسمیت و همکاران، ۲۰۰۲؛ دیویدسون و ویلکوند، ۲۰۰۶؛ نظر ژیانو، ۲۰۰۸؛ دلمیر و ویکلاندر، ۲۰۰۸؛ کاسیا و کلمبیا، ۲۰۱۰؛ فاروک و صالح، ۲۰۱۱؛ بنزوئا و همکاران، ۲۰۱۵؛ برنادوس و همکاران، ۲۰۲۱؛ گراسی و همکاران، ۲۰۲۱؛ سرهاج و والده، ۲۰۲۱) از جمله تحقیقاتی هستند که تنها ابعاد و جوانب توسعه کسب و کارها را بررسی کرده‌اند و به مسئله‌ی تحریم و رویکرد کارآفرینانه در شرایط تحریم نپرداخته‌اند. در این بین تنها تحقیقات فخاری و همکاران (۱۳۹۲) و شاه آبادی و بهاری (۱۳۹۳) مسئله‌ی توسعه شرکت‌های دانش بنیان در شرایط تحریم را بررسی کرده‌اند، اما در این تحقیقات نیز رویکرد کارآفرینانه مورد بررسی قرار نگرفته است.

با توجه به ماهیت مسئله‌ی بیان شده، پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و اکتشافانه انجام گرفته است. زیرا در ادبیات توسعه کسب و کارهای دانش بنیان، چه در سطح ملی و چه در سطح بین‌المللی، علی‌رغم بررسی مطالعات مختلف و متعدد، به خصوص در پایگاه‌های داده علمی معتبر مدلی با در نظر گرفتن شرایط تحریم و اتخاذ رویکرد کارآفرینانه ارائه نشده است. طبیعتاً پژوهش‌های آتی می‌توانند از مدل استخراج شده در پژوهش حاضر

- Planning in Higher Education*, Vol.20 – No.4 Pp. 74 -55.
- Kuratko D, Covin J. (2008). Conceptualizing Corporate Entrepreneurship Strategy, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Pp.19-46.
- Lotfi N, Nayebzadeh S & Dehgan Dehnavi H. (2014). Factors Affecting Growth and Development of SMEs (Case Study: Ardebil City), *Journal of Applied Environmental*, Vol.4 - No.4 Pp.139- 146. (In Persian).
- Mir Emadi T, (2011), "A framework for evaluating counter-sanctions strategies from the perspective of the national innovation system", *Quarterly Journal of Science and Technology Policy*, Pp. 98-83.
- Mirkamali SM, Zahedi S. (2012). The role of determining the organizational change model of Burke-Leotin on organizational performance, a case study of *Al-Zahra University Journal of Management Perspective*, No. 5.
- Mohammad Beigi A, Mohammad Salehi N, Ali Gol M. (2014). "Validity and reliability of different tools and methods of measuring them in applied research in health", *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, Vol. 13 – No.12 Pp. 1153-1170.
- Naghizadeh R, Elahi Sh, Manteghi M & et al. (2014). Over-integration of regional innovation models An overview of the years 1990-1990. *Innovation Management* Vol.4 – No.3 Pp. 56-25.
- Nonaka I. (1998). The Concept of “Ba”: Building a Foundation for Knowledge Creation, University of California, Vol.40 - No.3 Pp.40-54.
- Rickne A & Jacobsson S. (1999). New technology-based firms in Sweden-a study of their direct impact on industrial renewal. *Economics of innovation and new technology*, Vol.8 – No.3 Pp.197-223.
- Saneifar M, Salehi Amiri SR, Eliassy M & et al. (2021). Analysis of the effect of environmental components on the development of small and medium Development Strategy with the AHP Method, *Psychology and Education*, Vol.58 – No.2 Pp.9384-9397.
- Bird B. (1995). "Toward a Theory of Entrepreneurial Competency Entrepreneurship”, *Firm Emergence and Growth*, Vol.21 Pp. 115-131.
- Cassia L, Colombelli A. (2010). Growth Factors in Medium-sized Enterprises: the Case of an Italian Region, *International Entrepreneurship and Management Journal*, Vol 6 – No. 4 Pp.437- 458.
- Delmar F, Wiklund J. (2008). The Effect of the Entrepreneur's Growth Motivation on Subsequent Growth: A Longitudinal Study, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Vol.32 – No.3, Pp.437- 457
- Fakhari H, Salmani D, Daraei MR. (2013). The effect of economic sanctions on the performance of knowledge-based companies in the country, *Journal of Policy and Innovation*, No. 19 Pp. 16-1.
- Farouk A, Saleh M. (2011). An Explanatory Framework for the Growth of Small and Medium Enterprises, A System Dynamics Approach, *International Conference of System Dynamics Society*, Pp.1- 29.
- Fesharaki F, Sehat S, Mousavi SM; (2017). Investigating the Impact of Entrepreneurial Orientation on Business Growth through Branding, *Strategic Management Research*, Vol.23 – N.66 Pp.79-57.
- Grassi A, Vallati M. (2021). An Exploratory Study on the Use of Artificial Intelligence to Initiate Legal Understanding for Business Development, *FLAP*, Vol.8 –No.4 Pp.1056-1082.
- Jafari Samimi A, Amoli Diva K. (2010). Investigating the Relationship between Economic Liberalization and Government Efficiency in the Middle East and North Africa, *Quarterly Journal of Economic Research*, Vol.10 – No.4 Pp. 15-37.
- Javadani H. (2015). Designing an Organizational Development Model in the Higher Education Management System of Iran, *Quarterly Journal of Research and*

research. *Academy of management review*, Vol.25 – No.1, Pp.217-226.

Ziaee Bigdeli MT, Tahmasebi Beldaji F. (2013). Investigating the Effect of Economic Sanctions on Iran's Trade: An Application of the Gravity Model, *Economic Research Journal (Iranian-Islamic Approach)*; Vol.13 - No.48 Pp. 119-109.

businesses in the petrochemical industry, *Business Management*, No.52 Pp. 387-367.

Shahabadi A, Bahari Z. (2014). The Effect of Political Stability and Economic Freedom on the Economic Growth of Selected Developed and Developing Countries, *Economic Growth and Development Research*, Vol.4 - No.16 Pp. 72-53.

Shane S & Venkataraman S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of